
UDC 336.22:005.334:338.5

JEL classification: G 38, H 25, H 32, E 62, E 64

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.01.047>

Олександр КВАСОВСЬКИЙ,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу,
Західноукраїнський національний університет, Тернопіль,
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна.

Електронна адреса: o.kvasovskyi@gmail.com; o.kvasovskyi@wunu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0001-9856-3917

Микола СТЕЦЬКО,

доктор економічних наук, доцент,

професор кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна.

Електронна адреса: nsteco6691@gmail.com; m.stetsko@wunu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-7728-9178

Ольга НІПІАЛІДІ,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу,
Західноукраїнський національний університет, Тернопіль,
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна.

Електронна адреса: nipialidi@ukr.net; o.nipialidi@wunu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-9962-2939

**ПОДАТКОВІ РИЗИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
У СФЕРІ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА НАПРЯМИ ЇХНЬОЇ
ПРЕВЕНЦІЇ І МІНІМІЗАЦІЇ**

Квасовський О., Стецько М., Ніпіаліді О. Податкові ризики суб'єктів господарювання у сфері трансфертного ціноутворення та напрями їхньої превенції і мінімізації. *Вісник економіки*. 2024. Вип. 1. С. 47–66. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.01.047>

Kvasovsky, O., Stetsko, M., Nipialidi, O. (2024). Podatkovi ryzyky subiektiv hospodariuvannia u sferi transfertnoho tsinoutvorennya ta napriamy yikhnoi preventsii i minimizatsii [Tax risks of business entities in the field of transfer pricing and ways to prevent and minimise them]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 1, 47-66. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.01.047>

© Олександр Квасовський, Микола Стецько, Ольга Ніпіаліді, 2024.

Анотація.

Вступ. Впровадження в Україні системи фіскального регулювання трансфертного ціноутворення обмежує його застосування суб'єктами господарювання для цілей податкової мінімізації, яке призводить до зменшення фіскальних надходжень, впливу прибутків у низькоподатковій юрисдикції, деформації конкуренції та загального сповільнення макроекономічного розвитку. З іншого боку, дотримання складних податково-регулятивних процедур щодо трансфертного ціноутворення негативно позначається на фінансовій результативності компаній і гальмує їхній розвиток. Дилема пошуку компромісних рішень, що збалансують фіскальні інтереси держави та цілі бізнесу, лежить у площині чіткої ідентифікації вказаних податкових ризиків на мікрорівні та окресленні напрямів їхнього зниження.

Мета. Мета статті – ідентифікувати й систематизувати основні податкові ризики для національних суб'єктів господарювання у результаті дотримання процедур фіскального регулювання трансфертного ціноутворення, а також розробити комплекс заходів для запобігання та мінімізації цих ризиків.

Методи. Застосовано системний підхід до дослідження податкових ризиків, пов'язаних із дотриманням суб'єктом господарювання податково-регулятивних вимог у сфері трансфертного ціноутворення. Для ідентифікації, систематизації та групування вказаних ризиків на мікрорівні й обґрунтування пропозицій щодо запобігання і мінімізації їх негативних наслідків використано методи аналізу та синтезу, індукції і дедукції, вербально-дискурсійних міркувань, опрацювання та графічного відображення статистичних даних, аргументації, логічного пояснення тощо.

Результати. За допомогою даних міжнародного соціологічного дослідження підтверджено, що основоположною детермінантою податкових ризиків суб'єктів підприємництва під час застосування трансфертного ціноутворення є значна складність фіскально-регулятивних процедур. Виокремлено й розкрито зміст трьох груп згаданих ризиків: зростання фінансових витрат на дотримання податково-регулятивних вимог; донарахування податку на прибуток за результатами перевірок або самостійного коригування оподаткованого прибутку; суттєві фінансові санкції за неподання, несвочасне представлення звітності з трансфертного ціноутворення до органів контролю, неповне або недостовірне відображення у ній необхідної інформації. Запропоновано комплекс заходів для зниження ймовірності виникнення та нейтралізації негативних ефектів податкових ризиків суб'єктів господарювання у сфері трансфертного ціноутворення.

Висновки. Трансфертне ціноутворення генерує значні податкові ризики для суб'єктів господарювання, пов'язані з виконанням складних податково-регулятивних процедур. Превентивний захист і зниження вказаних ризиків потребують упровадження ефективних систем спеціалізованого управлінського обліку та контролю, оптимізації процесів документообігу і розробки внутрішніх стандартів із трансфертного ціноутворення, за потреби передавання підготовки податкових звітів із трансфертного ціноутворення на аутсорсинг.

Перспективи. Пріоритетним напрямком подальших досліджень є розроблення теоретико-концептуальних та науково-прикладних засад виваженої політики трансфертного ціноутворення і впровадження ефективної системи внутрішнього контролю за цим процесом.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, податковий ризик, податковий ризик трансфертного ціноутворення, податкове регулювання, податковий контроль, методи трансфертного ціноутворення, суб'єкт господарювання.

Формули: 0, рис.: 3, табл.: 2, бібл.: 17.

Oleksandr KVASOVSKYI,

PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Financial Technologies and Banking,
West Ukrainian National University,
11 Lvivska st., Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: o.kvasovskiy@gmail.com; o.kvasovskiy@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-9856-3917

Mykola STETSKO,

D. Sc. (Economics), Associate Professor,
Professor at the Department of Financial Technologies and Banking,
Western Ukrainian National University,
11 Lvivska st., Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: nsteco6691@gmail.com; m.stetsko@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-7728-9178

Olga NIPIALIDI,

PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Financial Technologies and Banking,
West Ukrainian National University,
11 Lvivska st., Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: o.nipialidi@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-9962-2939

TAX RISKS OF BUSINESS ENTITIES IN THE FIELD OF TRANSFER PRICING AND WAYS TO PREVENT AND MINIMISE THEM

Abstract.

Introduction. *The introduction of the transfer pricing fiscal regulation system in Ukraine restricts business entities to use it for tax minimisation purposes, which leads to a reduction in fiscal revenues, outflow of profits to low-tax jurisdictions, distortion of competition and a general slowdown in macroeconomic development. At the same time, compliance with complex tax and regulatory procedures for transfer pricing negatively affects the financial performance of companies and hinders their development. The dilemma of finding compromise solutions that balance the fiscal interests of the state and business goals lies*

in the clear identification of these tax risks at the micro level and the identification of ways to reduce them.

Purpose. *The purpose of the article is to identify and systematise the main tax risks for domestic business entities because of compliance with the procedures of transfer pricing fiscal regulation, and develop measures to prevent and minimise these risks.*

Methods. *A systematic approach is applied to the study of tax risks associated with a business entity's compliance with tax and regulatory requirements in the field of transfer pricing. The methods of analysis and synthesis, induction and deduction, verbal and discursive reasoning, processing and graphical display of statistical data, argumentation, logical explanation, etc. were used to identify, systematise and group these risks at the micro level and to substantiate proposals for preventing and minimising their negative consequences.*

Results. *Using the data of an international sociological survey, the article confirms that the fundamental determinant of tax risks of business entities when applying transfer pricing is the significant complexity of fiscal and regulatory procedures. The author identifies and explains the content of three groups of these risks: increase in financial costs for compliance with tax and regulatory requirements; additional income tax based on the results of audits or independent adjustment of taxable profit; significant financial sanctions for failure to submit, late submission of transfer pricing reports to regulatory authorities, incomplete or inaccurate information in them. The article provides a set of measures to reduce the probability of occurrence and neutralise the negative effects of tax risks of business entities in the field of transfer pricing.*

Discussion. *Transfer pricing generates significant tax risks for business entities associated with the implementation of complex tax and regulatory procedures. Preventive protection and mitigation of these risks require the introduction of effective systems of specialised management accounting and control, optimisation of document flow processes and development of internal transfer pricing standards, and, if necessary, outsourcing of transfer pricing tax reports. The priority area for further research is the development of the theoretical, conceptual, scientific and applied foundations of a balanced transfer pricing policy and the introduction of an effective system of internal control of this process.*

Key words: *transfer pricing, tax risk, transfer pricing tax risk, tax regulation, tax control, transfer pricing methods, business entity.*

Formulas: 0, fig.: 3, tabl.: 2, bibl.: 17.

JEL classification: G 38, H 25, H 32, E 62, E 64.

Постановка проблеми. Запроваджена в Україні в 2013 р. процедура фіскального регулювання трансфертних цін суб'єктів підприємницької діяльності базується на Рекомендаціях ОЕСР з трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній і податкових адміністрацій. Сьогодні триває процес модернізації інституційно-нормативного забезпечення у сфері податкового контролю за трансфертним ціноутворенням із врахуванням Плану BEPS (Base erosion and Profit Shifting) – міжнародного проєкту ОЕСР і держав G20, що містить перелік заходів, спрямованих на запобігання розмиванню податкової бази та виведенню отриманих суб'єктами господарювання прибутків з-під оподаткування [1, с. 92–93].

Як відомо, негативні наслідки застосування трансфертних цін у схемах агресивного податкового планування виявляються у скороченні обсягу фіскальних надходжень, зниженні довіри до системи оподаткування з боку добросовісних платників податків, масштабному відпливі прибутків і капіталів із національної економіки в низькоподаткові юрисдикції, що спричиняє зростання в ній тіньового сектору, деформацію умов ринкової конкуренції та загальне сповільнення інноваційно-інвестиційного розвитку вітчизняного бізнесу. Тому держава змушена здійснювати жорстке податкове регулювання процесів застосування трансфертних цін, встановлюючи відповідні «правила гри». Водночас необхідність дотримання суб'єктами господарювання законодавчо регламентованих складних податково-регулятивних процедур у сфері трансфертного ціноутворення (особливо це стосується компаній малого і середнього бізнесу) негативно позначається на ефективності та фінансовій результативності господарської діяльності підприємницьких структур та гальмує розвиток бізнес-процесів загалом. З огляду на це важливим є пошук компромісних рішень щодо податкового регулювання та контролю за сферою трансфертного ціноутворення, які збалансовували б інтереси фіску та бізнесу. Вирішенню окресленої дилеми сприятиме чітке розуміння причин виникнення та можливих виявів податкових ризиків трансфертного ціноутворення на мікрорівні, а також розроблення рекомендацій щодо запобігання їх виникненню та мінімізації негативних ефектів від настання таких ризикових подій.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Останнім часом простежується значний інтерес учених і практиків до дослідження проблематики податкових ризиків у сфері трансфертного ціноутворення. Так, О. М. Десятнюк, В. М. Краєвський та О. Ю. Муравський обґрунтовують концептуальні засади податкових ризиків трансфертного ціноутворення та впровадження ризикоорієнтованого підходу в систему податкового контролю за цією сферою [2; 3]. Критичному вивченню окремих аспектів міжнародного досвіду ідентифікації, оцінювання й управління фіскальними органами контролю ризиками трансфертного ціноутворення з відображенням ключових відмінностей і перспектив імплементації подібних підходів в Україні присвячено наукові публікації Є. А. Курілова [4], М. І. Музичук [5] та Ю. Сташенко і О. Гавриловського [6]. М. О. Кужелев та І. М. Сиволап ґрунтовно досліджують процес моніторингу контрольованих операцій як складову фіскального контролю за трансфертним ціноутворенням і його роль у виявленні відповідних податкових ризиків [7]. У науковій праці S. P. Jost, M. Pfaffermayr та H. Winner розглядають трансфертне ціноутворення як ризик дотримання податкового законодавства та вивчають його вплив на бізнес [8], а H. L. T. Thu, C. Mortimer та D. Pinto акцентують увагу на розробленні прикладних рекомендацій щодо процедур, методів та інструментів, які допоможуть податковим органам ефективно оцінювати й управляти ризиками, пов'язаними з трансфертним ціноутворенням [9].

Критичне студіювання згаданих вище наукових джерел дає підстави стверджувати, що серед сучасних наукових досліджень домінують ті, що розкривають проблемні питання виявлення, оцінювання та мінімізації ризиків, які більшою мірою стосуються використання суб'єктами господарювання трансфертного ціноутворення тільки для цілей податкової мінімізації, тобто з позицій обстоювання фіскально-державницьких

інтересів і запобігання гальмуванню сталого макроекономічного розвитку країн. Тоді як проблематика податкових ризиків, які виникають внаслідок застосування трансфертних цін, з точки зору їхнього негативного впливу на фінансово-господарську діяльність підприємницьких структур досліджена недостатньо, що актуалізує наукові пошуки саме в окресленому ракурсі.

Мета дослідження – ідентифікація та систематизація основних податкових ризиків суб'єктів підприємницької діяльності, які виникають у результаті державного регулювання процесів трансфертного ціноутворення в Україні та обґрунтування комплексу прикладних управлінських заходів на мікрорівні, спрямованих на превенцію та мінімізацію негативних наслідків настання таких ризикових подій.

Виклад основного матеріалу. З нашої точки зору, фундаментальною детермінантою виникнення податкових ризиків інтегрованих підприємницьких структур, пов'язаних із застосуванням трансфертного ціноутворення у внутрішніх трансакційних операціях між афілійованими бізнес-одинацями (компаніями), є як висока складність завдання дотримання встановлених податковим законодавством регулятивних процедур у цій сфері для самих суб'єктів господарювання, так і проблематичність здійснення ефективного податкового контролю за трансфертними цінами з боку фіскальних органів. Як наслідок, частим явищем є як ненавмисні (без намірів податкової мінімізації) фіскальні делікти зі сторони суб'єктів підприємництва, спричинені неналежним виконанням регулятивних вимог щодо трансфертного ціноутворення, так і зловживання органів контролю у процесі визначення ними справедливих, на їх думку, трансфертних цін, що призводить до підвищення фінансових зобов'язань із податку на прибуток підприємств (корпоративного податку). Все це негативно позначається на прибутковості й ефективності фінансово-господарської діяльності, стримує її розвиток, а також погіршує репутацію суб'єкта господарювання як соціально відповідального платника податків.

Наведене гіпотетичне припущення підтверджується результатами Глобального дослідження складності оподаткування багатонаціональних компаній, проведеного спільними зусиллями міжнародного об'єднання (мережі) аудиторсько-консалтингових компаній BDO, науковців Університету Падерборна, Мюнхенського університету Людвіга Максиміліана та Центру спільних досліджень при Німецькому дослідницькому фонді DFG, під час якого було опитано 635 респондентів із податкових консультантів та експертів, що представляли 110 країн світу. Так, згадані фахівці з оподаткування з 69 держав, або 63% від загальної кількості країн, охоплених соціологічним опитуванням, віднесли трансфертне ціноутворення до найскладніших (безапеляційне перше місце у рейтингу) з-поміж 15 проблемних податкових питань, з якими вони зіштовхуються у своїй практичній професійній діяльності [10]. Більше того, проблема дотримання податково-регулятивних вимог щодо трансфертного ціноутворення з рейтинговим значенням 0,6 виявилася єдиною, яка перевищила поріг 0,5 за шкалою рівня складності (рис. 1).

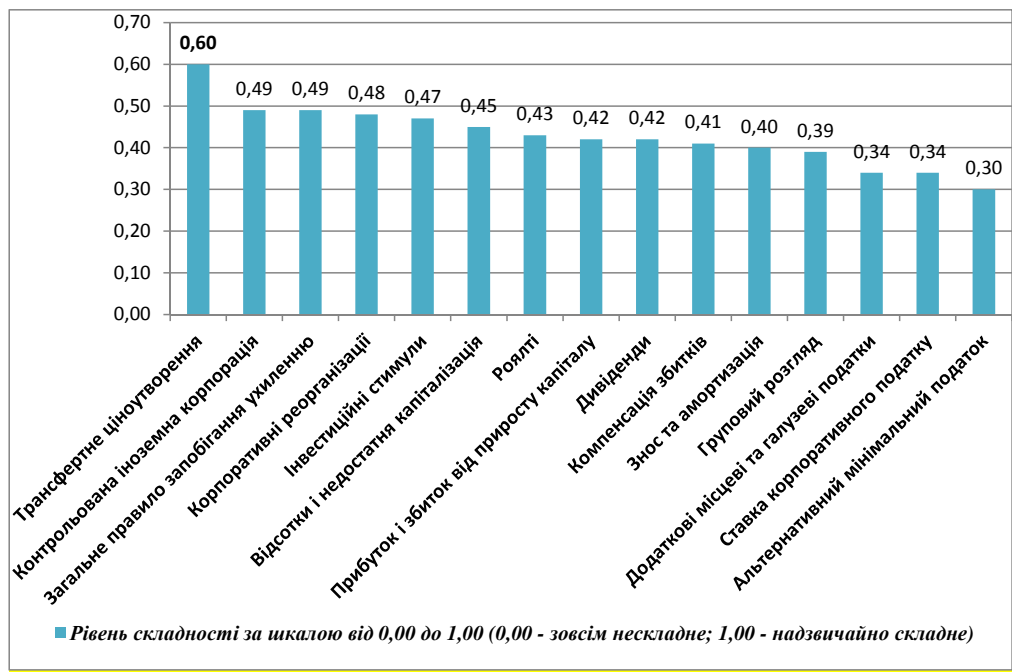

Рис. 1. Рейтинг складності податкових питань за результатами Глобального дослідження складності оподаткування багатонаціональних компаній
Джерело: розроблено на основі [10].

У процесі згаданого дослідження також проведено оцінювання рівня п'яти основних чинників (частота змін, методика обчислення, ступінь деталізації, незрозумілість і неоднозначність інтерпретації, ведення обліку), які впливають на складність дотримання фіскально-регулятивних процедур у сфері трансфертного ціноутворення та щодо інших податкових питань. Як видно з рис. 2, отримані оціночні значення за всіма виокремленими факторами для трансфертного ціноутворення суттєво – приблизно в 1,5–1,9 рази перевищують аналогічні середні показники, визначені для всіх інших проблемних питань, що стосуються оподаткування транснаціональних корпорацій.

Таким чином, з точки зору зрозумілості податкового законодавства та труднощі дотримання його вимог трансфертне ціноутворення вважається професіоналами-практиками найбільш складним питанням у сфері сучасних технологій оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.

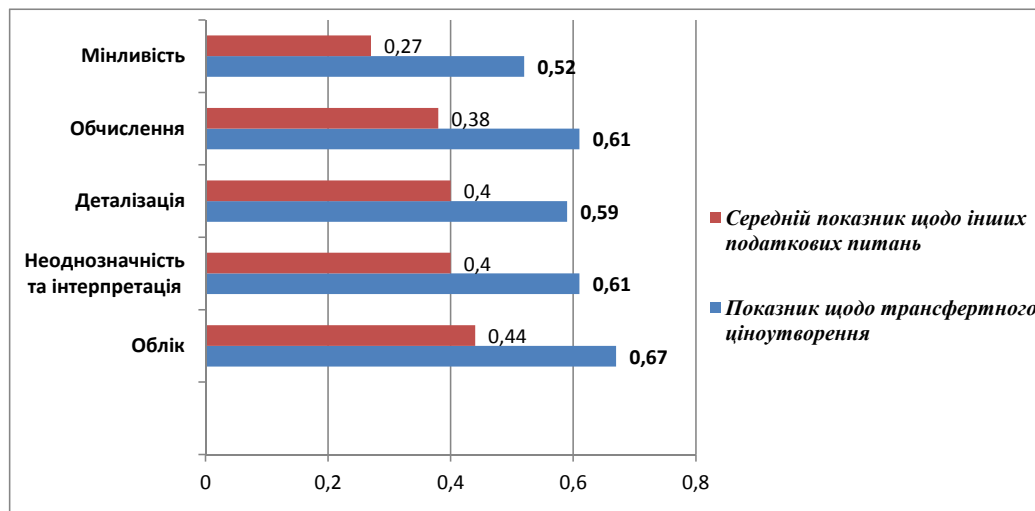

Рис. 2. Значення чинників складності трансфертного ціноутворення та інших податкових питань за результатами Глобального дослідження складності оподаткування багатонаціональних компаній
Джерело: розроблено на основі [10].

За допомогою застосування вербально-дискурсійного підходу до наукових пошуків встановлено, що трансфертне ціноутворення генерує щонайменше три основних групи податкових ризиків на рівні підприємницьких структур, пов'язаних із фіскальним регулюванням і контролем за процесом застосування трансфертних цін у процесі здійснення внутрішніх транзакцій між децентралізованими структурними підрозділами (центрами відповідальності) підприємств чи афілійованими компаніями у межах різних типів господарських об'єднань (ТНК, холдингів, ПФГ тощо).

До першої групи належать ризики, які пов'язані зі значним зростанням фінансових витрат суб'єктів господарювання на виконання складних податково-регулятивних процедур щодо трансфертного ціноутворення. Це охоплює витрати на оплату доступу до необхідної інформації, збір, систематизацію та обробку значних масивів даних, ведення спеціалізованого фінансового й управлінського обліку операцій, які здійснюються за внутрішньофірмовими (внутрішньогосподарськими) цінами та згідно з чинним законодавством підпадають під контроль з боку фіскальних органів, підготовку докладної внутрішньої документації, складання та подання спеціальної звітності з питань трансфертного ціноутворення до органів податкової служби.

Дотримуючись законодавчо встановлених правил трансфертного ціноутворення, суб'єкти господарювання повинні визначати внутрішньогосподарські (внутрішньофірмові ціни) ціни за транзакціями між афілійованими особами на основі аналізу ринкових цін, які застосовуються в операціях купівлі-продажу між незалежними контрагентами за умови повної зіставності укладених договорів. Під час такого аналізу відповідальні за трансфертне ціноутворення працівники компанії повинні зібрати й опрацювати дані про аналогічні чи подібні угоди, використовуючи як внутрішні джерела відомостей про діяльність своєї фірми, так і будь-які зовнішні

джерела інформації з відкритим або обмеженим (платним) доступом. До останніх можна віднести: відомості, що містяться в офіційних джерелах інформації органів державної влади й управління України та зарубіжних держав, міжнародних установ та організацій, а також в інших аналогічних інформаційних базах (системах); аналітичні дані українських і зарубіжних інформаційно-цінових агентств, аудиторсько-консалтингових компаній; дані української та іноземної митної статистики; відомості про ціни та котирування на національних та зарубіжних товарних і фондових біржах, електронних аукціонах; показники фінансової та статистичної звітності компаній-конкурентів; відомості від сертифікованих суб'єктів підприємництва, які спеціалізуються на незалежній експертній оцінці майнових та інших цінностей тощо.

Податкове законодавство України не обмежує суб'єктів господарювання у виборі зовнішніх джерел інформації, яка використовується у процесі трансфертного ціноутворення, однак з метою уникнення претензій з боку органів податкового контролю бажано, щоб вони збігалися з тими, що застосовують останні. Доступ до окремих таких джерел даних може бути платним. Наприклад, на офіційному сайті Державної податкової служби України періодично оприлюднюється «Рекомендований (невиключний) перелік джерел інформації для отримання котирувальних цін», до якого в різний час входили інформаційно-аналітичні продукти п'яти всесвітньовідомих міжнародних цінових агентств (компаній), а саме: ARGUS MEDIA LTD, S&P GLOBAL PLATTS, REFINITIV HOLDINGS LTD, HIS MARKIT, FAST MARKETS, а також двох вітчизняних державних підприємств – ДП «Держзовнішінформ» і ДП «Укрпромзовнішекспертиза», котрі мають значні напрацювання у сфері накопичення інформаційних ресурсів (даних) про ціни на товари та товарні групи, що помітно домінують у вітчизняному експорті [11].

Водночас під час здійснення контрольних функцій вітчизняні податківці можуть послуговуватися значно ширшим списком джерел аналітичних даних. Варто зазначити, що доступ підприємницьких структур до значної частини згаданих зовнішніх інформаційних ресурсів, який, як правило, надається у вигляді користування платними спеціалізованими комп'ютерними програмами, потребує суттєвих фінансових затрат, що знижує прибутковість господарської діяльності.

Внаслідок своєї надзвичайної складності дотримання суб'єктами господарювання фіскально-регулятивних вимог щодо трансфертного ціноутворення вимагає або залучення на постійній основі високооплачуваних досвідчених фахівців у цій сфері, або тривалої підготовки таких спеціалістів з числа менеджерів компанії на відповідних платних сертифікаційних програмах, спеціалізованих курсах, тренінгах, що зумовлює різке зростання управлінських витрат. Це пояснюється тим, що працівники фірми, відповідальні за трансфертне ціноутворення, окрім ґрунтового знання податкового законодавства, повинні володіти широким спектром знань і прикладних навичок у таких галузях, як макро- та мікроекономіка, економіка підприємств, бухгалтерський і управлінський облік, фінансовий менеджмент, ціноутворення, юриспруденція, IT-сфера, мати високий рівень аналітичних здібностей та креативного критичного мислення. До того ж, для ефективного і швидкого опрацювання значних масивів даних вони повинні вміло застосовувати сучасні інформаційно-комп'ютерні технології, а

також на достатньому рівні володіти іноземними мовами для роботи із закордонними джерелами інформації й іншомовною документацією [12].

Другу групу становлять ризики донарахування значних сум податкових зобов'язань із податку на прибуток підприємств внаслідок перевірок органів контролю або самостійного коригування об'єкта оподаткування самим суб'єктом господарювання вже після здійснення контрольованих операцій тоді, коли було виявлено факти порушення принципу «втягнутої руки» (Arm's Length Principle) під час визначення трансфертних цін. Суть згаданої фундаментальної домінанти, на якій базується державне регулювання трансфертного ціноутворення, зводиться до того, що під час визначення трансфертних цін між афілійованими бізнес-одинацями потрібно оперувати тими самими умовами, які були би встановлені між незалежними контрагентами в аналогічній ситуації. Принцип «втягнутої руки» є важливою концепцією у сфері трансфертного ціноутворення, що виступає засобом забезпечення об'єктивності та реалістичності при визначенні внутрішніх цін під час господарських операцій між пов'язаними структурними підрозділами чи компаніями в умовах, максимально наближених до ринкових угод. Дотримання згаданої максими передбачає використання п'яти загальновідомих методів трансфертного ціноутворення, а саме: методу порівнянної неконтрольованої ціни (Comparable Uncontrolled Price), методу ціни перепродажу (Resale Price Method); методу «витрати плюс» (Cost Plus Method); методу чистого прибутку (Transactional Net Margin Method); методу розподілення прибутку від операцій (Profit Split Method) [13]. Правильне застосування перерахованих методів запобігає заниженню або завищенню трансфертних цін у внутрішніх транзакціях між пов'язаними сторонами, яке може призвести до неправильного розподілу прибутку й ухилення від оподаткування, а також знижує ймовірність нарахування додаткових сум податку на прибуток підприємств.

Кожен метод трансфертного ціноутворення має свої переваги, недоліки та особливості використання (рівень необхідної точності порівняння, сфера застосування, індикатори для аналізу й обчислення ціни тощо), тому Податковий кодекс України регламентує порядок обрання суб'єктом господарювання найбільш доцільного способу визначення трансфертної ціни (табл. 1). Крім того, згаданий законодавчий акт містить норму, згідно з якою перевірка податковим органом відповідності умов контрольованих господарських операцій принципу «втягнутої руки» має базуватися на тому самому методі трансфертного ціноутворення, що був застосований суб'єктом підприємництва з дотриманням встановлених вимог, окрім випадків, коли податкове відомство надасть обґрунтування того, що використаний платником податків метод не найбільш доцільний [14].

Критерії та вимоги Податкового кодексу України до вибору суб'єктом господарювання найбільш доцільного методу трансфертного ціноутворення

№ з/п	Критерії для вибору	Вимоги щодо застосування
1.	Метод має відповідати характеру контрольованої операції, що визначається, зокрема, за допомогою її функціонального аналізу, який передбачає врахування виконуваних компанією функцій, використовуваних нею активів і понесених ризиків під час здійснення такої транзакції.	Суб'єкт господарювання використовує метод, який вважає найбільш доцільним з урахуванням встановлених критеріїв, однак у разі, якщо є можливість одночасного використання як методу порівняльної неконтрольованої ціни, так і будь-якого іншого способу, то використовують перший.
2.	Наявність повної та достовірної інформації, що потрібна для застосування конкретного методу (методів) ціноутворення.	У разі, якщо з урахуванням встановлених критеріїв метод ціни перепродажу чи метод «витрати плюс» і метод чистого прибутку чи розподілення прибутку можуть використовуватися суб'єктом господарювання з однаковою надійністю, то використовують метод ціни перепродажу чи метод «витрати плюс».
3.	Врахування ступеня зіставності між контрольованими та неконтрольованими операціями, включаючи надійність коригувань, які застосовуються для усунення розбіжностей між вказаними операціями.	Суб'єкт господарювання може не використовувати більше одного методу для визначення відповідності умов контрольованої операції принципу «вितягнутої руки».

Джерело: розроблено на основі [14].

На нашу думку, доволі абстрактний характер наведених вище положень фіскального законодавства України суттєво підвищує ймовірність ризиків нарахування додаткового податку на прибуток підприємств внаслідок проведених податкових перевірок або самостійного коригування розмірів оподаткованого прибутку, що підтверджується статистичними даними Державної податкової служби України щодо результатів контрольної-перевірочної роботи у сфері трансфертного ціноутворення. Так, упродовж 2015–2024 рр. (станом на лютий 2024 р.) було проведено 112 документальних перевірок дотримання принципу «вितягнутої руки», за результатами яких було додатково нараховано податок на прибуток у розмірі 4,17 млрд грн і зменшено податкові збитки на суму 9,13 млрд грн. Крім того, протягом зазначеного періоду понад 1,2 тис. суб'єктів господарювання подали уточнені декларації з податку на прибуток підприємств (з 2,75 тис. додатків ТЦ «Самостійне коригування ціни контрольованої операції і сум податкових зобов'язань платника податку»), у яких збільшили об'єкт оподаткування на понад 37,41 млрд грн, внаслідок чого фінансові зобов'язання з податку на прибуток зросли на 3,3 млрд грн, а сума задекларованих збитків скоротилася на 17 млрд грн [15].

Третя група охоплює податкові ризики суб'єктів господарювання у вигляді накладення фіскальними органами значних фінансових санкцій за неподання,

несвоєчасне подання чи прострочення термінів представлення звітності з трансфертного ціноутворення, а також за недостовірне чи неповне відображення необхідної інформації у такій звітності. Податковий кодекс України передбачає трирівневу систему звітності з питань трансфертного ціноутворення: 1) звіт про контрольовані операції, документація з трансфертного ціноутворення (локальний файл); 2) глобальна документація з трансфертного ціноутворення (майстер-файл); 3) звіт за країнами міжнародної групи компаній, а також повідомлення про участь у міжнародній групі компаній [14]. Крім того, у згаданому нормативному акті передбачено доволі вагомі фінансові санкції за порушення вимог звітування з питань трансфертного ціноутворення (табл. 2).

Таблиця 2

Фінансові санкції за порушення суб'єктами господарювання законодавчих вимог до звітування з трансфертного ціноутворення у 2024 р. згідно з Податковим кодексом України

Суть податкового делікту	Розмір фінансових санкцій
Неподання звіту про контрольовані операції	300 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого станом на 01 січня звітного року (далі – ПМПО) або 805200 грн.*
Неподання документації з трансфертного ціноутворення	3% суми контрольованих операцій, щодо яких не була подана документація, але не більше 200 ПМПО або 536800 грн.
Неподання глобальної документації з трансфертного ціноутворення (майстер-файлу)	300 розмірів ПМПО або 805200 грн.
Неподання звіту у розрізі країн міжнародної групи компаній	1000 розмірів ПМПО або 2684000 грн.
Неподання повідомлення про участь у міжнародній групі компаній	50 розмірів ПМПО або 134200 грн.
Неподання перерахованих вище форм звітності після спливу 30 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати штрафів за їх початкове неподання	5 розмірів ПМПО або 13420 грн. за кожен календарний день неподання, але не більше 300 розмірів ПМПО або 805200 грн.
Невключення до поданого звіту про контрольовані операції інформації про всі здійснені протягом звітного періоду такі операції	1% суми контрольованих операцій, незадекларованих у поданому звіті, але не більше 300 розмірів ПМПО або 805200 грн.
Невключення до поданого звіту в розрізі країн міжнародної групи компаній передбаченої інформації	1% суми доходу (виручки) учасника міжнародної групи компаній, інформація про якого у поданому звіті, але не більше 1000 розмірів ПМПО або 2684000 грн.

Неподання уточнюючого звіту про контрольовані операції після спливу 30 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати попереднього штрафу (штрафів)	1 розмір ПМПО або 2684 грн за кожен календарний день неподання уточнюваного звіту, але не більше 300 розмірів ПМПО або 805200 грн.
Надання недостовірної інформації у повідомленні про участь у міжнародній групі компаній	50 розмірів ПМПО або 134200 грн.
Надання недостовірної інформації у звіті в розрізі країн міжнародної групи компаній щодо її учасника	200 ПМПО або 536800 грн.
Неподання уточнюючого звіту у розрізі країн міжнародної групи компаній протягом 30 календарних днів з дня отримання повідомлення органу контролю про виявлені у ньому помилки вважається несвоєчасним поданням такого звіту на вимогу органу контролю.	10 розмірів ПМПО або 26840 грн за кожний календарний день несвоєчасного подання уточнюваного звіту, але не більше 1000 розмірів ПМПО або 2684000 грн.
Несвоєчасне подання звіту про контрольовані операції на вимогу контролюючого органу	1 розмір ПМПО або 2684 грн за кожний календарний день несвоєчасного подання звіту, але не більше 300 розмірів ПМПО або 805200 грн.
Несвоєчасне подання документації з трансфертного ціноутворення на вимогу контролюючого органу	2 розміри ПМПО або 5368 грн за кожний календарний день несвоєчасного подання документації, але не більше 200 ПМПО або 536800 грн.
Несвоєчасне подання глобальної документації з трансфертного ціноутворення (майстер-файлу) на вимогу контролюючого органу	3 розміри ПМПО або 8052 грн за кожний календарний день несвоєчасного подання глобальної документації, але не більше 300 розмірів ПМПО або 805200 грн.
Несвоєчасне подання звіту у розрізі країн міжнародної групи компаній на вимогу контролюючого органу	10 розмірів ПМПО (для звітності – 26840 грн) за кожний календарний день несвоєчасного подання звіту, але не більше 1000 розмірів ПМПО або 2684000 грн.
Несвоєчасне подання повідомлення про участь у міжнародній групі компаній на вимогу контролюючого органу або несвоєчасне декларування контрольованих операцій у поданому звіті	1 розмір ПМПО або 2684 грн за кожний календарний день несвоєчасного подання повідомлення, але не більше 100 розмірів ПМПО або 268400 грн.

*Під час звітування з питань трансфертного ціноутворення за 2023 р. для обчислення фінансових санкцій застосовують розмір ПМПО станом на 01 січня 2023 року у сумі 2684 грн.

Джерело: розроблено на основі [14].

Суттєву ймовірність настання значних негативних фінансових наслідків для суб'єктів господарювання від податкових ризиків, пов'язаних із процесом звітування

у сфері трансфертного ціноутворення, підтверджують статистичні дані, оприлюднені Державною податковою службою України. Так, за період 2013–2022 рр. суб'єкти підприємництва подали до податкових органів понад 24 тис. звітів про контрольовані операції, загальна сума яких становила 23 трлн грн, тобто у середньому щорічно подавалися 2,4 тис. вказаних звітів з обсягом задекларованих контрольованих операцій 2,4 трлн грн (детальнішу інформацію у розрізі років подано на рис. 3). Упродовж 2015–2024 рр. (станом на лютий 2024 р.) податкові органи зафіксували 1738 фактів порушення податкової дисципліни у вигляді несвоєчасного або неповного декларування суб'єктами господарювання контрольованих операцій, а також вимог податкового законодавства щодо іншої документації з трансфертного ціноутворення, у результаті чого було застосовано фінансові санкції на загальну суму 423,5 млн грн, тобто на одне порушення припадає 243,7 тис. грн штрафу. Водночас останніми часом простежується різке зростання частоти вказаних податкових деліктів і загальної суми накладених штрафних санкцій. Зокрема, протягом 2022–2024 рр. було встановлено 566 фактів таких порушень, що становить 32,7% від їх загальної кількості за період 2015–2024 рр., а обсяг нарахованих штрафів перевищив 110 млн грн або становив 26% від сумарного обсягу застосованих фінансових санкцій за вказаний період. Водночас середня величина фінансових санкцій у розрахунку на одне порушення за останні три роки знизилась до 194,3 тис. грн [15].

Рис. 3. Динаміка показників декларування контрольованих операцій суб'єктами господарювання в Україні за 2013–2022 рр.

Джерело: розроблено на основі [15].

Із сказаного вище випливає, що суб'єкти господарювання, які здійснюють операції купівлі-продажу між своїми афілійованими бізнес-одинацями за трансфертними цінами, зіштовхуються із серйозними викликами та загрозами, зумовленими виконанням законодавчо закріплених регулятивних вимог у сфері трансфертного ціноутворення. Тому обґрунтоване розуміння й аналіз описаних вище груп податкових ризиків є

важливим для ефективного управління фінансовими ресурсами та податковими платежами підприємств зі складною організаційною побудовою та інтегрованих підприємницьких структур, а отже, – для забезпечення їхньої конкурентоспроможності та стійкості на ринку.

На основі критичного студіювання релевантного зарубіжного досвіду та національної практики України пропонуємо комплекс управлінських заходів, який, на наш погляд, дасть змогу суб'єктам господарювання знизити ймовірність настання ризикових подій у сфері трансфертного ціноутворення та певною мірою нейтралізувати їхній негативний вплив на фінансову ефективність підприємницької діяльності:

1. Впровадження системи спеціалізованого бухгалтерського й управлінського обліку контрольованих операцій, яка забезпечує ретельне відстеження у розрізі різних видів трансакцій, що здійснюються за трансфертними цінами та підпадають під податковий контроль, шляхом їхнього розмежування та групове відображення за допомогою системи аналітичних бухгалтерських рахунків і в спеціальних облікових регістрах [16, с. 19–21]. Такий підхід дає змогу сформувати деталізовану внутрішню базу даних про всі контрольовані операції, що значно полегшує подальший аналіз і складання передбаченої звітності з трансфертного ціноутворення.

2. Формування ефективної системи обігу документів для потреб трансфертного ціноутворення, що передбачає розроблення внутрішніх регламентів і документів, зокрема: положення чинного внутрішнього наказу, що містить детальні вказівки щодо методики визначення трансфертних цін і процедури внутрішнього контролю за дотриманням податкових вимог, у т. ч. рекомендації з підготовки, узгодження, контролювання й архівування паперових та інших носіїв інформації, які використовуються для складання відповідної звітності для податкових органів; набору посадових інструкцій з чітким визначенням обов'язків, завдань та функцій окремих відповідальних осіб, що беруть участь у створенні, перевірці, коригуванні, супроводі та зберіганні документації, а також у підготовці звітності з трансфертного ціноутворення; спеціальних форм внутрішньої управлінської звітності для систематизації й узагальнення інформації про контрольовані операції, що проводяться за внутрішніми цінами; графіку складання встановлених податковим законодавством форм звітності з питань трансфертного ціноутворення та їх подання до фіскальних органів [17].

3. У разі, коли забезпечення якісного та своєчасного складання звітності щодо трансфертного ціноутворення неможливе з об'єктивних причин, таких як відсутність кваліфікованих спеціалістів з необхідними професійними знаннями і практичним досвідом, недоступність аналітичної інформації із зовнішніх джерел для адекватного порівняння цін при проведенні внутрішніх трансакцій тощо, можна здійснити передачу цього складного завдання на аутсорсинг консалтинговій компанії з великим досвідом у наданні подібних послуг. Передавання процесу складання звітності з трансфертного ціноутворення аудиторській фірмі також варто застосовувати тоді, коли оплата за цю послугу більш вигідна, ніж фінансові витрати на самостійне виконання такого завдання. Водночас у процесі укладання відповідних угод із консалтинговими компаніями доцільно було б закріпити в них фінансову відповідальність виконавця за можливі затримки чи неправильне складання замовленої звітної документації, що може призвести до застосування фіскальними органами штрафних санкцій за

порушення встановлених податкових правил у сфері трансфертного ціноутворення. Також у договорах з аудиторськими фірмами можна передбачити обов'язковий юридичний супровід під час здійснення перевірок податковими органами та під час розгляду адміністративних і судових спорів, що сприятиме запобіганню небажаних негативних фінансових наслідків для замовника аутсорсингових послуг.

4. Використання можливості попереднього узгодження трансфертних цін з органами податкової служби. У багатьох країнах податкове законодавство передбачає можливість попереднього узгодження великими платниками податків трансфертних цін із фіскальним органом перед здійсненням масштабних транзакцій. Це дає змогу компаніям уникнути можливих податкових проблем у майбутньому, адже узгоджені ціни будуть визнаватися органами контролю адекватними встановленим регулятивним правилам у сфері трансфертного ціноутворення. Згідно з Податковим кодексом України, угода про попереднє узгодження ціноутворення має детально визначати методику встановлення трансфертних цін для конкретних транзакцій протягом визначеного періоду часу та містити такі пункти: перелік товарів (робіт, послуг), що є предметом контрольованої операції; методи ціноутворення (чи їх комбінація) для визначення відповідності умов контрольованої транзакції принципу «витягнутої руки»; джерела інформації, що використовуються для цілей трансфертного ціноутворення під час здійснення контрольованої операції; період, на який узгоджуються ціни; допустиме відхилення від встановлених умов проведення контрольованої операції; процедуру, терміни та перелік документів для підтвердження дотримання узгоджених цін тощо [14].

Наведені заходи для зниження рівня податкових ризиків, які виникають під час виконання податкових вимог щодо трансфертного ціноутворення, можуть бути використані окремо чи в комбінації залежно від специфіки діяльності та потреб конкретної компанії чи господарського об'єднання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи наведене вище, можна констатувати, що трансфертне ціноутворення створює серйозні податкові ризики для складно організованих суб'єктів підприємництва, які здійснюють внутрішні транзакції між своїми децентралізованими структурними підрозділами (центрами відповідальності) або взаємопов'язаними бізнес-одинацями у рамках господарських об'єднань. Основні групи згаданих ризиків виявляються у значних фінансових витратах на дотримання податково-регулятивних процедур, можливості нарахування додаткових фіскальних зобов'язань з податку на прибуток під час податкових перевірок і самостійного коригування об'єкта оподаткування, а також відсутності фінансових санкцій за неподання, прострочення представлення звітності до органів контролю, фальсифікацію відображеної в ній необхідної інформації. Для мінімізації наслідків таких ризикових подій рекомендується впровадити ефективну систему спеціалізованого управлінського обліку та контролю за трансфертними операціями, сформувати оптимальний процес документообігу, розробити внутрішні стандарти (регламенти) і посадові інструкції для осіб, відповідальних за трансфертне ціноутворення, а також передавати завдання, пов'язані з підготовкою обов'язкової спеціальної звітності для податкових органів на аутсорсинг аудиторсько-консалтинговим компаніям, якщо це продиктовано фінансовою доцільністю.

Пріоритетним напрямком подальших наукових досліджень є розроблення теоретико-концептуальних і науково-прикладних засад політики трансфертного ціноутворення та запровадження дієвої внутрішньогосподарської системи контролю за ним у національних інтегрованих підприємницьких структурах України, що сприятиме чіткій ідентифікації й об'єктивному оцінюванню ризиків, зумовлених дотриманням складних податково-регулятивних процедур у цій сфері, ухваленню ефективних управлінських рішень щодо превенції, нейтралізації і мінімізації негативних ефектів від настання таких ризикових подій.

Література.

1. Король С. Я., Уманців Г. В., Шушакова І. К. Розвиток трансфертного ціноутворення в умовах глобалізації. Економічна теорія та право. 2021. № 2 (45). С. 87–100.
2. Десятнюк О. М. Моніторинг податкових ризиків: теорія та практика : монографія. Тернопіль : ТНЕУ. 2009. 312 с.
3. Краєвський В. М., Муравський О. Ю. Ризикоорієнтований підхід в системі податкового контролю за трансфертним ціноутворенням. Український економічний часопис. 2023. № 1. С. 23–28.
4. Курілов Є. А. Міжнародний досвід опрацювання та оцінювання контролюючими органами ризиків трансфертного ціноутворення. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 4. С. 158–159.
5. Muzychuk, Mariana I. (2023). Risk Assessment Methods of Transfer Pricing. *Business Inform.* 8, 254–263. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-254-263>
6. Сташенко Ю., Гавриловський О. Міжнародний досвід з питань трансфертного ціноутворення. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.* 2023. Вип. 3. С. 358–367. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aabere_2023_3_30
7. Кужелев М. О., Сиволап І. М. Моніторинг контрольованих операцій як елемент контролю за трансфертним ціноутворенням. Ефективна економіка. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9425>
8. Jost, S. P., Pfaffermayr, M., Winner, H. (2014). Transfer pricing as a tax compliance risk. *Accounting and Business Research.* Vol. 44. Iss. 3. P. 260–279.
9. Thi, T. H. L., Mortimer, C., & Pinto, D. (2014). The role and design of a transfer pricing risk assessment framework for tax administrators. *The Tax Specialist.* Vol. 18 (2). P. 74–83. URL: <https://espace.curtin.edu.au/handle/20.500.11937/5285>
10. Spotlight on Transfer Pricing – Identifying complexity and areas of risk. URL: <https://www.bdo.global/en-gb/insights/tax/transfer-pricing/spotlight-on-transfer-pricing-identifying-complexity-and-areas-of-risk>
11. Рекомендований (невиключний) перелік джерел інформації для отримання котирувальних цін. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/transfertne-tsinoutvorennya-ta-mijnarodne-opodatкування/transfertne-tsinoutvorennya/rekomendovaniy--neviklyuchniy--perelik-djereinformatsii/616123.html>
12. Метеленко Н. Г., Афанов Р. П., Попова А. О. Трансфертне ціноутворення як інструмент сучасного фінансового механізму. Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу в умовах економіки відновлення: матеріали міжнар.

- наук.-практ. конф. (м. Київ, 18–19 квітня 2023 р.) / відп. ред. та упоряд. В. В. Храпкіна, К. В. Пічик ; Національний університет «Києво-Могилянська академія» [та ін.]. Київ : Видав. дім «Києво-Могилянська академія». 2023. Т. 1. С. 67–71.
13. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022. OECD Publishing, Paris. URL: <https://doi.org/10.1787/0e655865-en>
 14. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
 15. Результати роботи ДПС щодо податкового контролю за трансфертним ціноутворенням (лютий 2024 року). URL: <https://www.tax.gov.ua/diyalnist/transfertne-tsinoutvorennya-ta-mijnarodne-opodatкування/transfertne-tsinoutvorennya/prezentatsiyini-materiali/756662.html>
 16. Карпенко І. В. Методика обліку трансфертного ціноутворення на підприємствах торгівлі. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2018. Вип. 1. С. 416–424. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2018_1_69
 17. Лоханова Н. О. Проблеми інформаційного забезпечення трансфертного ціноутворення в системі ділового партнерства підприємств. Ефективна економіка. 2018. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6481>

References.

1. Korol, S. Ya., Umantsiv, H. V., Shushakova, I. K. (2021). Rozvytok transfertnoho tsinoutvorennia v umovakh hlobalizatsii [Development of transfer pricing in the context of globalization]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic theory and law*, 2 (45), 87–100 [in Ukrainian].
2. Desiatniuk, O. M. (2009). Monitorynh podatkovykh ryzykiv: teoriia ta praktyka : monohrafiia [Monitoring of tax risks: theory and practice: a monograph.]. Ternopil: TNEU. 312 p. [in Ukrainian].
3. Kraievskiy, V. M., Muravskiy., O. Iu. (2023). Ryzykoooriientovanyi pidkhid v systemi podatkovoho kontroliu za transfertnym tsinoutvorenniam [Risk-based approach in the system of tax control over transfer pricing]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – The Ukrainian Economic Journal*, 1, С. 23–28 [in Ukrainian].
4. Kurilov, Ye. A. (2021). Mizhnarodnyi dosvid opratsiuvannia ta otsiniuvannia kontroliuiuchymy orhanamy ryzykiv transfertnoho tsinoutvorennia [International experience of processing and assessing transfer pricing risks by regulatory authorities]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu – Bulletin of Khmelnytsky National University*, 4, 158–159 [in Ukrainian].
5. Muzychuk, Mariana I. (2023). Risk Assessment Methods of Transfer Pricing. *Business Inform*, 8, 254–263. Retrieved from <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-254-263> [in English].
6. Stashenko, Yu., Havrylovskiy, O. (2023). Mizhnarodnyi dosvid z pytan transfertnoho tsinoutvorennia [International experience in transfer pricing]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 3, 358-367. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/aabere_2023_3_30 [in Ukrainian].

-
7. Kuzheliev M. O., Syvolap I. M. (2021). Monitorynh kontrolovanykh operatsii yak element kontroliu za transfertnym tsinoutvorenniam [Monitoring of controlled transactions as an element of transfer pricing control]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 10. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=942> [in Ukrainian].
 8. Jost, S. P., Pfaffermayr, M., Winner, H. (2014). Transfer pricing as a tax compliance risk. *Accounting and Business Research*, 44, iss. 3, 260–279 [in English].
 9. Thi, T. H. L., Mortimer, C., & Pinto, D. (2014). The role and design of a transfer pricing risk assessment framework for tax administrators. *The Tax Specialist*, 18 (2), 74–83. Retrieved from <https://espace.curtin.edu.au/handle/20.500.11937/5285> [in English].
 10. Spotlight on Transfer Pricing – Identifying complexity and areas of risk. Retrieved from <https://www.bdo.global/en-gb/insights/tax/transfer-pricing/spotlight-on-transfer-pricing-identifying-complexity-and-areas-of-risk> [in English].
 11. Rekomendovanyi (nevykliuchnyi) perelik dzherel informatsii dlia otrymannia kotyruvalnykh tsin [Recommended (non-exclusive) list of information sources for obtaining quotations]. Retrieved from <https://tax.gov.ua/diyalnist-/transfertne-tsinoutvorennia-ta-mijnarodne-opodatkovannia/transfertne-tsinoutvorennia/rekomendovanyi--neviklyuchnyi--perelik-djerel-informatsii/616123.html> [in Ukrainian].
 12. Metelenko, N. H., Afonov, R. P., Popova, A. O. (2023). Transfer pricing as a tool of the modern financial mechanism [Transfer pricing as a tool of the modern financial mechanism]. *Menedzhment ta marketynh yak faktory rozvytku biznesu v umovakh ekonomiky vidnovlennia: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Kyiv, 18-19 kvitnia 2023 r.) / vidp. red. ta uporiad. V. V. Khrapkina, K. V. Pichyk; Natsionalnyi universytet «Kyievo-Mohylianska akademiia» [ta in.]. – Management and Marketing as Factors of Business Development in a Recovery Economy: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Kyiv, April 18-19, 2023) / edited by V. Khrapkina and compiled by V.V. Khrapkina, K.V. Pichyk; National University of Kyiv-Mohyla Academy [et al.]. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 1, 67-71 [in Ukrainian].
 13. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022. OECD Publishing, Paris. Retrieved from <https://doi.org/10.1787/0e655865-en> [in English].
 14. Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI. (2010). [The Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine of December 02, 2010 № 2755-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
 15. Rezultaty roboty DPS shchodo podatkovoho kontroliu za transfertnym tsinoutvorenniam (liutyi 2024 roku) [Results of the State Tax Service's work on tax control over transfer pricing (February 2024)]. Retrieved from <https://www.tax.gov.ua/diyalnist-/transfertne-tsinoutvorennia-ta-mijnarodne-opodatkovannia/transfertne-tsinoutvorennia/prezentatsiyni-materiali/756662.html> [in Ukrainian].
 16. Karpenko, I. V. (2018). Metodyka obliku transfertnoho tsinoutvorennia na pidpriemstvakh torhivli [Methods of transfer pricing accounting at trade enterprises]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics*, 1, 416–424. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2018_1_69 [in Ukrainian].

17. Lokhanova, N. O. (2018). Problemy informatsiinoho zabezpechennia transfertnoho tsinoutvorennia v systemi dilovoho partnerstva pidpriemstv [Problems of information support of transfer pricing in the system of business partnership of enterprises]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 8. Retrieved from <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6481> [in Ukrainian].

Статтю отримано 12 лютого 2024 р.

Article received February 12, 2024.